

06 Temmuz 2013

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 1997

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-9276)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi:** a) TBMM Başkanlığının 01.10.2012 tarih ve KAN.KAR.BŞK.A.01.0.KKB.0.10.00.00-7/9276-129704 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 05.10.2012 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/610-2-1827/4015 sayılı yazısı.

Kocaeli Milletvekili Sayın Lütfü TÜRKKAN'ın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına tarafımca cevaplandırılmasını tensip ettikleri, 7/9276 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :
Önerge Cevabı (3 Sayfa)

DAĞITIM :
Gereği : Bilgi :
TBMM Başkanlığı Başkanlık

KOCAELİ MİLLETVEKİLİ SAYIN LÜTFÜ TÜRKKAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/9276)

Sorular 1, 2:

Hükümet, işletmesi Eti Maden'de bulunan bor, trona, asfaltit, uranyum ve toryum gibi stratejik madenleri, "hizmet alımı" adı altında yabancıya açıyor. Bor arzının yüzde 70'ini elinde tutan Yahudi aile Rothschildler, Avustralya merkezli şirketiyle dünya bor rezervinin yüzde 75'ine sahip Türkiye'ye yerleşecek.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca hazırlanan ve Bakanlar Kurulu tarafından imzalanarak 5 Mart 2012 tarihinde Başbakanlığa iletilen "Bor Tuzları, Trona ve Asfaltit Madenleri ile Nükleer Enerji Hammaddelerinin İşletilmesini, Linyit ve Demir Sahalarının Bazılarının İadesini Düzenleyen Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" Başbakan'ın imzasıyla, 20 Mart 2012 tarihinde Meclis Başkanlığı'na gönderildi. Haberleri yazılı ve görsel basınımızda yer almaktadır. Bu nedenle;

- Bakanlar Kurulu tarafından imzalanarak 5 Mart 2012 tarihinde Başbakanlığa iletilen "Bor Tuzları, Trona ve Asfaltit Madenleri ile Nükleer Enerji Hammaddelerinin İşletilmesini, Linyit ve Demir Sahalarının Bazılarının İadesini Düzenleyen Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" Başbakan'ın imzasıyla, 20 Mart 2012 tarihinde Meclis Başkanlığı'na gönderildi. İddiaları doğru mudur? Bu iddialar doğru ise; İşletme hakkı Eti Maden'de olan bor, trona, asfaltit, uranyum ve toryum gibi stratejik madenler Rothschild'lerin Rio Tinto şirketine devredilmesinin haklı gerekçeleri nelerdir? Ülkemizin geleceği olan stratejik madenlerini dünya tekellerine verilmesi" ülke çıkarlarına aykırı değil midir?" Bu konuda açıklamalarınız olacak mıdır?

- Bu uygulamalar sonucu ETİ Maden İşletmesinin kapanması ile milli menfaatlerimize darbe vurulmuş olmuyor mu? Bu konudaki düşüncelerinizi kamuoyuyla paylaşır mısınız?

Cevaplar 1, 2:

Bor Tuzları, Trona ve Asfaltit Madenleri ile Nükleer Enerji Hammaddelerinin İşletilmesini, Linyit ve Demir Sahalarının Bazılarının İadesini Düzenleyen Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Bakanlar Kurulunca 20.03.2012 tarihinde TBMM Başkanlığına sevk edilmiştir.

Tasarı ile 2840 sayılı yasanın "bor madenlerinin devlet eliyle işletileceğine" ilişkin 1 inci maddesinin 1 inci fıkrasına ilişkin herhangi bir değişiklik yapılmayacak olup, Devlet eliyle işletme kuralı aynen korunacaktır. Bu yasa taslağı, bor madenlerinin özelleştirilmesine değil, devletin elinde daha da büyüyerek, daha karlı ve verimli hale gelmesine hizmet edecektir. Tasarının yasalaşması halinde de, bugün olduğu gibi bor tuzları devlet eliyle işletilmeye ve pazarlanmaya devam edilecek olup, 'bor tuzlarının' özel sektör tarafından işletilmesinin önünü açacak herhangi bir düzenleme söz konusu değildir.

Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, ürettiği bor kimyasallarının % 97'sini ihraç eden, bu alanda faaliyet gösteren güçlü küresel aktörlerle sürekli rekabet eden ve ekonominin gereklerine uygun üretim yapma zorunluluğu olan bir kuruluştur. Bu nedenle, üretimin belli aşamalarında özel sektörden hizmet satın alınması teknik ve ekonomik bakımdan bir gerekliliktir.

Bor tuzlarının işletilmesi, yıllardan beri iş bölümü, uzmanlaşma ve verimlilik kavramları dikkate alınarak yapılmakta, tesislerin mühendislik hizmetlerinden yapım işlerine, dekapaj işlerinden zenginleştirmeye, idari bina ve fabrikalarda temizlik işlerinden yemekhane işlerine, tahmil, tahliye ve torbalama işlerinden üretilen ürünlerin limanlara veya varış noktalarına kadar nakliyelerini de içeren bir kısım işler dışarıdan hizmet alımı yaparak temin edilmektedir. Bunun

KOCAELİ MİLLETVEKİLİ SAYIN LÜTFÜ TÜRKKAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/9276)

yanında sahip olmadığımız ileri ve yüksek teknoloji gerektiren alanlarda da özel sektörden hizmet satın alınmaktadır. Ancak, bu işler yapılırken hiçbir aşamada madenin mülkiyeti ve zilyetliği özel sektöre devredilmemekte, tamamen bu işle görevli kamu görevlilerinin denetiminde ve belirlediği şartlarda özel sektörden hizmet satın alınmaktadır.

Dışarıdan hizmet satın alındığında, yılın ancak belli dönemlerinde yapılabilen ya da üretim miktarına göre bazı yıllarda hiç yapılmasına gerek duyulmayan dekapaj için makine parkı bulundurulmasına, nakliye işleri için kamyon filolarının kurulmasına, bakım, yedek-parça maliyetlerine gerek kalmamaktadır. Bu işler alanında uzman kuruluşlardan satın alınarak maliyetler düşürülmekte ve kalite arttırılmaktadır.

Ancak, devlet eliyle işletme kavramı etrafında yaşanmaya başlanan tartışmalar ve yapılan hizmet alımlarının; 2840 sayılı yasaya aykırılık gerekçesiyle Petrol İş Sendikası tarafından ve 4857 sayılı İş Kanununun 2 inci maddesine aykırılığı nedeniyle Türkiye Maden İş Sendikası tarafından açılan davalar sonucu bir yasa değişikliği yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Söz konusu davalar sonucunda çok önemli zenginliklerimizden beklenen gelirin elde edilememesi riski ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, 2840 sayılı yasanın 'devlet eliyle işletilme' kuralı aynen korunarak, bir kısım işlerin dışarıdan hizmet satın alınması yoluyla yapılmasına devam edilebilmesi için yasaya ilave bir fıkra eklenmesi için çalışma başlatılmıştır.

Yukarıda da değinildiği üzere, satışlarımızın % 97'lik kısmı 80'den fazla ülkeye ihraç edilmektedir. 2011 yılı itibari ile dünya bor sektöründe pazar payımız % 46'dır. 2012 yılında bu oran % 50 mertebesinde dir. Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü iç pazarda tekel konumunda olup, yurt dışında güçlü rakiplerle rekabet etmektedir. Rio Tinto Minerals firması bunlardan sadece biridir. Latin Amerika, Çin ve Rusya'da önemli rakiplerimiz bulunmaktadır. Üretim yaparken küresel ekonominin kurallarına uygun çalışılması gerekmektedir. Bu nedenle alanında uzman kuruluşlardan hizmet satın alınarak maliyetlerin düşürülmesi ve verimliliğin artırılması amaçlanmaktadır. Böylece, atıl araç ve makine parkı oluşmasının önüne geçilerek dinamik bir yapı içinde piyasadaki hâkim konumumuzun kalıcılığı sağlanmış olacaktır.

Bor kimyasalları üretim arttıkça kolayca satılacak ürünler değildir. Petrol, altın, bakır, kömür gibi pazarı yoktur, sınırlı bir pazara sahiptir. Bor ürünleri tüketim alanlarının hiçbirinde ana bileşen olmayıp, diğer endüstriyel minerallerle birlikte bir karışım içinde prosese beslenerek üretilecek nihai ürünün bünyesine girmekte ve malzemeye farklı bir özellik katmaktadır. Şu anda endüstride bor % 20 ila % 0,01 arasında değişen oranlarda nihai ürünlerin bünyesine girmektedir.

Ülkemizde bilinen en önemli Nadir Toprak Elementleri yatağı Kızılcaören Eskişehir Bastnazit-Fluorit-Barit yatağıdır. Mevcut verilere göre yaklaşık 30 milyon ton rezerve sahip cevherin ana bileşiminde % 37 florit, % 31 barit, % 3,14 bastnazit mineralleri bulunmaktadır. Nadir toprak elementleri Bastnazit mineraline bağlıdır. Yataktaki bastnazit minerali aynı zamanda % 0,2 tenörlü toryum içermektedir.

Nadir Toprak Elementlerinin üretimi metalürjik ve kimyasal yöntemlerle yapılmakta olup oldukça karmaşık ve yüksek teknoloji gerektiren bir süreçtir. Ülkemizde bu teknolojiye ait know-how bilgisi yoktur. Mevcut teknolojiye halen ABD, Kanada, Çin ve bazı Batı Avrupa ülkeleri sahiptir. Özellikle Çin sahip olduğu rezervler ve pazara hâkimiyeti açısından dünyada söz sahibidir. Fiyatlar, en büyük üretici konumundaki Çin'in pazara arzı ile yakından ilgilidir.

**KOCAELİ MİLLETVEKİLİ SAYIN LÜTFÜ TÜRKKAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/9276)**

Ancak, Nadir Toprak Elementleri ileri teknoloji ürünlerinin üretiminde hayati öneme sahiptir. Mevcut analiz ve projeksiyonlara göre dünya Nadir Toprak Elementleri talebinin artarak devam edeceği tahmin edilmektedir.

Sahanın ruhsat hakkı, Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü uhdesinde olup, bu yatakların başka bir kuruluşa devri söz konusu değildir. Ancak, sahanın ekonomiye kazandırılması yönünde bir çalışma yapılmaktadır. Ülkemizde bu teknoloji olmadığı için saha, hizmet alımı modeli ile işletilecek ve ürünlerin satışı Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılacaktır.

Toryum hâlihazırda dünyada ticareti olan bir ürün değildir. Gelecekte toryuma dayalı nükleer reaktör teknolojisi geliştirilmesi durumunda ekonomik değer taşıyacak bir potansiyel olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, Nadir Toprak Elementlerinin üretimi sürecinde zorunlu olarak üretilecek olan toryum Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı kriterlerine uygun olarak, Türkiye Atom Enerjisi ile koordinasyon içinde depolanacaktır.

Eti Maden İşletmelerinin kapatılması söz konusu değildir.